

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 29 (1676)

19 ліпеня 2024 г.

“Славянскі базар у Віцебску” аб’ядноўвае народы свету. Сёлетні форум сабраў аднадумцаў з чатырох дзясяткаў краін — ад Расіі да Індыі і ад Кітая да Калумбіі. І ўпершыню да нас далучыліся госці з Шанхайскай сям’і. Чым яшчэ запомніўся васільковы фестываль? Працяг тэмы — на стар. 2, 7—10.

Фота Ульяны КАСЦЮНІНАЙ

Праз мастацтва да міру і ўзаемаразумення

“Славянскі базар у Віцебску” стаў значна большай з’явай, чым проста культурны фест. Аб важкасці і ўплывосці нашага фестывалю Кіраўнік дзяржавы распавёў падчас адкрыцця гэтага міжнароднага форуму.

“Славянскі базар у Віцебску” стаў сапраўды сямейным святам і святам традыцыйных каштоўнасцей. І як бы хто-небудзь не спрабаваў заглушыць і прыменшыць значэнне нашага фестывалю, нічога не атрымліваецца, і ён грывіць на ўсю планету. Аб гэтым Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка заявіў 11 ліпеня ў Віцебску.

Па словах Кіраўніка дзяржавы, фестываль стаў цэлай эпохай, а яго філасофія — “Праз мастацтва да міру і ўзаемаразумення” — мае глыбокія карані.

— Тут, на маляўнічым беразе Дзвіны, 1050 гадоў таму быў закладзены першы камень горада, які мы сёння па праву называем нашай культурнай сталіцай. Нешта ёсць у гэтым кутку Беларусі, што на працягу стагоддзяў нахляна на стварэнне шэдэўраў выяўленчага мастацтва, унікальных архітэктурных аб’ектаў, вялікіх літаратурных і музычных твораў, а таксама фестывалю, конкурсаў, мнства іншых творчых праектаў, — сказаў Прэзідэнт. — Стагоддзям тут стваралася ўнікальная атмасфера.

Атмасфера творчага пошуку. Атмасфера дыялогу цывілізацый. Стагоддзям тут перасякаліся гандлёвыя шляхі, звязваючы ўсход і захад, поўнач і поўдзень.

Аляксандр Лукашэнка назваў Віцебск горадам праслаўленых на ўвесь свет людзей, творчай радзімай сапраўдных геніяў і прыгадаў славы і ў гэтым кутку Беларусі, што на працягу стагоддзяў нахляна на стварэнне шэдэўраў выяўленчага мастацтва, унікальных архітэктурных аб’ектаў, вялікіх літаратурных і музычных твораў, а таксама фестывалю, конкурсаў, мнства іншых творчых праектаў, — сказаў Прэзідэнт. — Стагоддзям тут стваралася ўнікальная атмасфера.

Прэзідэнт заўважыў, што “Славянскі базар у Віцебску” даўно выйшаў за геаграфічныя і музычныя межы, а таксама братаўства. Сёлета форум сабраў аднадумцаў з чатырох дзясяткаў краін. Упершыню ўдзельнічаюць міністры культуры і творчыя калектывы

з краін Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва — цяпер ужо і нашай арганізацыі. — Сёння гэты фестываль аб’ядноўвае людзей розных пакаленняў, рэлігій і культур — сапраўдных знатокаў мастацтва з самымі рознымі перавагамі — ад авангарда да класікі. Але галоўнае — ён стаў сапраўды сямейным святам, святам традыцыйных каштоўнасцей, — падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы. Ён выказаў словы ўдзячнасці ў адрас арганізатараў форуму, артыстаў, майстроў мастацтваў і ўсіх, хто штогод прыязджае ў Беларусь, каб правесці тут лепшыя дні фестывальнага лета. Пры гэтым заўважыў, што гэта таксама час трыумфу дзяцяў культуры, чыя творчасць аб’ядноўвае краіны і народы.

— І як бы хто-небудзь не спрабаваў заглушыць і прыменшыць значэнне нашага фестывалю, нічога не атрымліваецца. Ён грывіць на ўсю планету, — заявіў Кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка ўручыў галоўную прэмію фестывалю — спецыяльную ўзнагароду Прэзідэнта Беларусі “Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення” на роднаму артысту Расіі Рыгору Лепсу.

Прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2023—2024 гады атрымалі асобы, якія ўнеслі значны ўклад ва ўмацаванне дружбы паміж народамі Беларусі і Расіі.

Беларускі лідар таксама ўручыў Гран-пры пераможцу міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу “Віцебск” юнай спявачцы з Узбекістана Ясміне Хуснідзінай.

Падрабязней — на сайце president.gov.by

Актуаліі, перспектывы

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусі Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 16 ліпеня. Дзякуючы сродкам відэасувязі ўдзел у нарадзе прынялі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

На пасяджэнні сярод іншага абмяркоўваліся вынікі правядзення XXXIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”. Таксама былі разгледжаныя страты, нанесеныя ўстановам сферы культуры наваляцкай, якая адбылася 13 ліпеня. Акрамя таго, разгледзіліся ход правядзення ўступнай кампаніі ва ўстановах адукацыі сферы культуры, выкананне даручэнняў па заўвагах, выяўленых падчас выезду супрацоўнікаў Міністэрства культуры для правяркі эфектыўнасці работы ўстаноў сферы культуры Гомельскай і Гродзенскай абласцей, а таксама пытанне аб зацвярджэнні палажэння па правядзенні Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад”.

Акрамя таго, былі разгледжаныя пытанні аб падрыхтоўцы нарматыўна-прававых актаў і ўнясенні змен у Кодэкс Рэспублікі Беларусі аб культуры, а таксама пастанаўленні Савета Міністраў “Аб рэстры арганізатараў культурна-відовішчных мерапрыемстваў з удзелам замежных выканаўцаў” і “Аб аказанні паслуг па арганізацыі і правядзенні культурна-відовішчных мерапрыемстваў для фізічных асоб”. Закраналіся пытанні будаўніцтва фондавоўшчыка для музеяў рэспубліканскага падпарадкавання і тэрміны правядзення будаўніцтва адоранай і таленавітай моладзі, стварэнне спрыяльных умоў для яе паспяховай вучобы, далейшага развіцця яе здольнасцей і стымуляванне прафесійнай дзейнасці педагогаў.

Бялынічы: чарговы праект

Праект прысвечаны памяці Янкі Раманоўскага (1928—1974) — пляменніка Купалы, мастака-графіка, юнацтва якога азмрочыла Вялікая Айчынная вайна. Яго дзяцінства прайшло ў доме паэта ў Мінску і на дачы ў Ляўках, куды дабіраліся, магчыма, і праз Бялынічы.

Мастацкую адукацыю пачаў у 11-гадовым узросце ў Мінскай студыі юных дараванняў у Валянціна Волкава. У 1947-м паступіў у мастацкае вучылішча ў Мінску. З 1953 па 1959-ы быў студэнтам Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Большая частка мастацкай спадчыны Я. Раманоўскага была звязаная з адлюстраваннем жыццёвага і творчага шляху першага народнага паэта Беларусі. Дыпломная

праца — серыя каляровых літаграфій “А хто там ідзе?” паводле аднайменнага верша Янкі Купалы — захоўваецца ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь. Сябра Беларускага саюза мастакоў, Янка Раманоўскі з 1969-га і да канца жыцця працаваў мастацкім рэдактарам часопіса “Маладосць”. У аснове выставы — граўеры юбілейнага альбома эстампаў “Янка Купала” (1971), які распачынаецца кранальнымі словамі мастака: “Янка Купала ў маім сэрцы”.

Аўтапартрэт. 1979

Праект прысвечаны памяці Янкі Раманоўскага (1928—1974) — пляменніка Купалы, мастака-графіка, юнацтва якога азмрочыла Вялікая Айчынная вайна. Яго дзяцінства прайшло ў доме паэта ў Мінску і на дачы ў Ляўках, куды дабіраліся, магчыма, і праз Бялынічы. Мастацкую адукацыю пачаў у 11-гадовым узросце ў Мінскай студыі юных дараванняў у Валянціна Волкава. У 1947-м паступіў у мастацкае вучылішча ў Мінску. З 1953 па 1959-ы быў студэнтам Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Большая частка мастацкай спадчыны Я. Раманоўскага была звязаная з адлюстраваннем жыццёвага і творчага шляху першага народнага паэта Беларусі. Дыпломная праца — серыя каляровых літаграфій “А хто там ідзе?” паводле аднайменнага верша Янкі Купалы — захоўваецца ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь. Сябра Беларускага саюза мастакоў, Янка Раманоўскі з 1969-га і да канца жыцця працаваў мастацкім рэдактарам часопіса “Маладосць”. У аснове выставы — граўеры юбілейнага альбома эстампаў “Янка Купала” (1971), які распачынаецца кранальнымі словамі мастака: “Янка Купала ў маім сэрцы”.

На лепшых традыцыях

Амаль 2 000 сваіх палочен ён падарыў Радзіме. Выстава народнага мастака СССР Аляксандра Шылава працуе ў Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь з 10 да 29 ліпеня.

У экспазіцыі — звыш 30 жывапісных карцін. Творчасць Героя працы Расіі, народнага мастака СССР Аляксандра Шылава заснаваная на лепшых традыцыях класічнага рэалістычнага мастацтва.

Асноўнае месца займаюць партрэты людзей з няпростым жыццём і лёсам, за плячыма якіх вопыт цэлага пакалення. У створанай мастаком партрэтнай галерэі сучаснікаў — адлюстраванне складанага і шматстаінага духоўнага жыцця Расіі

канца XX — пачатку XXI стагоддзя. Народныя вострасацыяльныя, жаночыя вобразы вылучаюцца глыбокай унутранай праўдай. Характар і глыбіня таленту перададзены і ў партрэтах выдатных дзяцяў культуры.

Вялікую цікавасць для Аляксандра Шылава заўсёды ўяўлялі і служыцелі царквы. Стваралі іх партрэты, мастак імкнецца зазірнуць у сутнасць, убачыць, што ў душы. Пацупцём удзячнасці і вялікай павагі напоўнены партрэты герояў Вялікай Айчыннай вайны.

Дарчы, і жыццё мастака з’яўляецца прыкладам служэння Радзіме. Герой працы Расіі падарыў сваёй дзяржаве 1871 твор жывапісу і графікі. І працягвае гэта рабіць — унікальны грамадзянскі і патрыятычны ўчынак, аналага яму няма.

У падтрымку здольнай моладзі

Зацверджана рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па сацыяльнай падтрымцы адораных навучэнцаў і студэнтаў. Аднапаводнае распрадажэнне Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка падпісаў 17 ліпеня.

У адпаведнасці з дакументам 192 студэнтам ВНУ прызначаны стывендыі Прэзідэнта. Гранд-прэміі з прысваеннем звання лаўрэата спецыяльнага фонду ўдасноены 28 пераможцаў міжнародных алімпіяд і конкурсаў.

Больш за 50 навучэнцаў, курсантаў і студэнтаў заахвочаны спецыяльнымі прэміямі. Узнагароджанне “За ўклад у падрыхтоўку здольнай моладзі” прысуджана 28 педагогічным работнікам.

На гэтыя мэты з рэспубліканскага бюджэту за кошт сродкаў рэзервавага фонду Прэзідэнта Беларусі будзе накіравана больш за 500 тыс. рублёў. Яшчэ адным распараджэннем Аляксандр Лукашэнка зацвердзіў рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі.

Уладаўнікамі гранд-прэміі з прысваеннем звання лаўрэата спецыяльнага фонду сталі сем пераможцаў міжнародных мастацка-творчых спаборніцтваў, у тым ліку ансамбль народнага танца “Крокі” Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў.

Спецыяльныя прэміі прысуджаны пераможцам міжнародных і рэспубліканскіх творчых конкурсаў — 11 прадстаўнікам таленавітай моладзі і вакальна-музыкантскаму ансамблю Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Узнагароджаннем “За ўклад у выхаванне таленавітай моладзі” адзначана пяць педагогаў.

За кошт сродкаў рэзервавага фонду Прэзідэнта з рэспубліканскага бюджэту на гэтыя мэты будзе выдзелена больш за 80 тыс. рублёў.

Прыняцце гэтых распараджэнняў Кіраўніка дзяржавы накіравана на падтрымку адоранай і таленавітай моладзі, стварэнне спрыяльных умоў для яе паспяховай вучобы, далейшага развіцця яе здольнасцей і стымуляванне прафесійнай дзейнасці педагогаў.

Што хаваюць карані

Нядаўняя непагадзь на Гомельшчыне прынесла не толькі разбурэнні, але і гістарычныя адкрыцці. Дзіўную знаходку пасля ўрагану зрабілі супрацоўнікі Гомельскага палацава-паркавага ансамблю.

Падчас агляду паркавай тэрыторыі спецыялісты выявілі паваленае дрэва, у каранях якога прыкметлівы сляды цаглянай кладкі. Пасля пільнага агляду і расчыткі адмыслоўцы ўстанавілі: аб’ект з заглябленым падмуркам мае васьмівугольную форму і абліцаваны мармурам.

Знойдзенае збудаванне ідэнтыфікавалі як частку аднаго з фантаў, што некалі ўпрыгожвалі парк.

Па словах намесніка дырэктара палацава-паркавага ансамблю па навуковай рабоце Дзмітрыя Ліндзянкова, гэтыя архітэктурныя формы захаваліся на шэрагу графічных матэрыялаў у фондах музея. Яны пазначаныя на планах другой паловы XIX стагоддзя, а таксама адлюстраваныя на фотаздымках 1930-х. На жаль, фантаў не перажылі Вялікую Айчынную вайну і ў сярэдзіне мінулага стагоддзя іх рэшткі былі засыпаныя

Падчас раскопак

землёй. Цяпер прапрацоўваецца пытанне аб далейшым лёсе знаходкі і яе аб’ектны намяшчэнні.

Гомельскі палацава-паркавы ансамбль унесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей і мае катэгорыю “0”, то-бок адносіцца да каштоўнасцей, што валодаюць сусветнай значнасцю. Парк у горадзе над Сожам — адзін з найбольш захаваных у Беларусі. Гэта выдатны ўзор садова-паркавага мастацтва XIX — пачатку XX стагоддзя.

Па старонках календара

■ 20 ліпеня нарадзіўся Анатоль Міхайлавіч Кашталапаў (1948—2018) — танцоўшчык і музыкант, мастацкі кіраўнік дзяржаўнага ансамбля народнай музыкі “Свята”. Заслужаны артыст БССР.

■ 21 ліпеня з’явіўся на свет Барыс Яфімавіч Кабішчар (1906—1959) — дзеяч цыркавага мастацтва. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Зрабіў значны ўклад у развіццё цыркавага мастацтва Беларусі.

■ 21 ліпеня 1949 года нарадзіўся Фёдар Якаўлевіч Балабайка — асістэнт балетмайстра Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага заслужанага харэаграфічнага ансамбля “Харошкі”. Заслужаны артыст БССР. Уладальнік ордэна Францыска Скарыны.

■ 22 ліпеня 1934 года — дзень нараджэння Барыса Васільевіча Барысэнка — артыста драмы, вядучага майстра сцэны Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь “Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр юнага глядача”, заслужанага артыста БССР.

■ 22 ліпеня 1936 года нарадзілася Валянціна Іванаўна Гагая — харэограф, народная артыстка БССР. Уладальніца медаля Францыска Скарыны, Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь. З 1974-га — мастацкі кіраўнік і галоўны балетмайстар ансамбля “Харошкі”, створанага ёй разам з Мікалаем Дудчанкам.

■ 24 ліпеня з’явіўся на свет Геннадзь Міхайлавіч Гарбук (1934—2018) — акцёр тэатра і кіно, народны артыст БССР. У 1958-м скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут (курс Д. Арлова), пасля якога працаваў акцёрам у Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Якуба Коласа. З 1962-га — у Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы.

■ 24 ліпеня нарадзіўся Рыгор Якаўлевіч Кобец (1898—1990) — драматург, празаік, сцэнарыст. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР.

■ 25 ліпеня з’явіўся на свет Леанід Мендзелевіч Левін (1936—2014) — архітэктар. Заслужаны архітэктар БССР, лаўрэат Леаніскай прэміі (як адзін з аўтараў мемарыяльнага комплексу “Хатынь”), у складзе аўтарскага калектыву і Дзяржаўнага прэміі Рэспублікі Беларусь (у аўтарскім калектыве — за архітэктурна-манументальны ансамбль забудовы цэнтра Давыд-Гарадка з памятным знакам князю Давыду; за мемарыял “Дзеянне — ахвярам Вялікай Айчыннай вайны” ў Красным Беразе, Гомельская вобласць).

Ад Мінска да Ташкента

У суплёце жыццяў творцаў

Да 80-годдзя вызвалення сталіцы Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў у Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа зладзілі часовую экспазіцыю “Мой Мінск старадаўны, магутны і слаўны”. Праект стаў вынікам супрацоўніцтва з Творчай майстэрняй архітэктара Леаніда Левіна.

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа

Назву выставе даў рэдэк з верша Якуба Коласа — у Мінску класік правёў 36 гадоў і нідзе больш не жыў так доўга. Менавіта з беларускай сталіцай звязаныя як найлепшыя, так і найцяжэйшыя моманты жыцця песняра. У экспазіцыі прадстаўлены асабістыя рэчы і матэрыялы з архіва Якуба Коласа ды сямейнага збору нашчадкаў. Тут можна пабачыць выданні Коласавых твораў ваенных гадоў, лісты, фота і газетныя публікацыі, якія адлюстроўваюць падзеі вызвалення Мінска ад гітлераўцаў, у тым ліку рукапісы артыкулаў, прысвечаныя гэтаму радаснаму часу. Адзін з самых кранальных прадаметаў — пабіты парцелянавы кубак, які быў знойдзены на папалішчы даваеннага дома паэта.

Даніла Міцкевіч у лісце 18 ліпеня 1944 года пісаў бацьку: “Наш раён поўнасіцю знішчылі. Засталося толькі некалькі дамоў па Канюшаннай вуліцы. На нашым вучастку няма ні аднаго дрэва, ні аднаго будынка. Няма і дуба, які быў пасаджаны табой, тата. Гэты раён горада — ад Пуліхавай слабады да госпітала на гары (каля былога дома Фалевічаў) і ад гарадскога сада да Ваенных могілак і Камароўкі — прадсталяе сабой роўнае месца...” Канюшанная вуліца, дзе стаяў даваенны дом сям’і Міцкевічаў, праходзіла на месцы цяперашняй алеі парка Горкага, што вядзе ад галоўнага ўвахода да планетарыя. Гэтыя гарадскія кварталы былі знішчаныя падчас нямецкай бамбардзіроўкі Мінска 24 чэрвеня 1941 года, таму пасля вайны ўключаны ў тэрыторыю парка. Уяўленне аб маштабах пасляваеннага аднаўлення Мінска дапамагаюць атрымаць змешчаныя ў экспазіцыі здымкі горада, зробленыя напрыканцы 1940-х малодшым сынам пісьменніка Міхасём.

Адметна, што, насуперак назве, экспазіцыя складаецца з дзвюх тэматычных частак. Калі першая з іх пры-

свечаная повязям сям’і Якуба Коласа з Мінскам, то другая — яго побыту ва Узбекістане. Падчас Вялікай Айчыннай вайны класік каля двух з паловай гадоў знаходзіўся ў гэтай паўднёвай рэспубліцы, куды была пераведзеная Акадэмія навук БССР, супрацоўнікам якой ён з’яўляўся. У эвакуацыйны пясняр, вядома ж, не пераставалі перажываць за лёс Радзімы, вынікам чаго зрабіўся шэраг працучых твораў. На выставе можна пабачыць асабістыя рэчы класіка, прывезеныя з Узбекістана, выданні яго твораў у перакладзе на ўзбекскую мову, а таксама яго партрэт, выкананы Ташыянай Жырмунскай да 60-годдзя паэта, якое адзначалася ў 1942 годзе ў Ташкенте.

Абедзве часткі выставы аб’яднаныя своеасаблівым ілюстрацыйным фонам, які, аднак, адыгрывае тут

Фрагменты экспазіцыі

далёка не другарадную ролю: гэта малонкі заслужанага архітэктара, двойчы лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Леаніда Левіна, яго дачкі Галіны, таксама лаўрэата Дзяржаўнай прэміі, і яе мужа Аляксандра Капылова. Леанід Левін, які 37 гадоў аддаў працы ў Мінскпраекце і атрымаў вядомасць як адзін з аўтараў мемарыяльных комплексаў “Хатынь”, “Прачыў”, “Чырвоны Берат”, “Яма”, “Тучынка”, “Шталаг-342”, тэатра лялек, кінатэатра “Піянер”, будынка Міністэрства замежных спраў, станцыі мінскага метрапалітэна “Плошча Леніна” і “Няміга”, аўтар праектаў рэгенерцыі Траецкага ды Ракаўскага прадмесцяў і Верхняга горада, акрамя таго, пісаў прозу ды вершы і быў таленавітым мастаком. Творчасць Леаніда Левіна прасякнутая тэмай захавання памяці аб трагедыях і подзвігах Вялі-

Леанід Левін

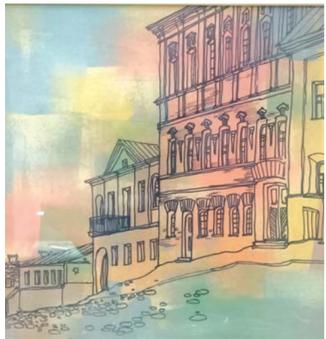
кай Айчыннай вайны, а таксама — любоўю да роднага горада, уласцівай яму як карэннаму мінчуку.

Цётка будучага архітэктара Марыя Райхельсон у лісце ад 17 красавіка 1945 года звярталася да Якуба Коласа з просьбай аб выдачы ёй выліку на права атрымання пропуску на праезд у Мінск, бо там не было ўжо ў жывых нікога з родных, а без такога выліку пропускі не выдаваліся. Жанчына пісала: “3 дня вызвалення нашага роднага і любімага Мінска, сталіцы нашай квітнеючай Беларусі, усё мае думкі, усё мае жаданні — быць там, дапамагаць шчырым працаўнікам аднаўляць наш горад, нашу культуру...”

З падлеткавых гадоў Леанід Левін, выявіўшы надзвычайны талент мастака, адлюстроўваў у сваіх творах аблічча роднага горада. На выставе можна пабачыць выдатныя акварэльныя краявіды: бульвар на Камсамольскай вуліцы, выкананы будучым майстрам яшчэ напрыканцы 1940-х падчас заняткаў у студыі Сяргея Каткова. Таксама тут прадстаўлены дзве серыі акварэляў 1950-х і 1980-х, на якіх выяўлены вуліцы старога горада, у тым ліку такія адметныя помнікі гістарычнага цэнтра Мінска, як касцёл Святога Яэпа, кляштар базільянак, Дом масонаў, гандлёвыя рады на плошчы Свабоды і дом Станіслава Маношкі.

Варта нагадаць, што ў красавіку ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы таксама прайшла выстава “Зямля Леаніда Левіна”. На выставе былі прадстаўлены асабістыя рэчы архітэктара, лісты, кнігі і фота з сямейных збораў, у тым ліку з дароўнымі подпісамі ад творцаў, якія былі сябрамі сям’і. Праект быў прымеркаваны да 10-годдзя з дня смерці архітэктара і 75-годдзя парка імя Янкі Купалы, у аздабленні якога ён прымаў удзел. Гарадскія кварталы ў лукавіне Свіслачы, дзе стаяў дом песняра, былі знішчаныя падчас нямецкай бамбардзіроўкі Мінска 24 чэрвеня 1941 года, і папалішча на іх месцы было добраўпарадкаванае і ператворанае ў вядомы нам сёння парк толькі ў 1949 годзе, з нагоды 30-годдзя БССР, паводле праекта Ігара Рудзкі. Пры рэканструкцыі парка ў 1972-м, да 90-годдзя Янкі Купалы, разам з Леанідам Левіным над гэтай задачай працавалі архітэктар Юрый Градаў і скульптары Анатоль Анкейчык, Леў Гумілеўскі і Андрэй Заспішкі, якія адлюстравалі ў гарадской прасторы біяграфію і творчую спадчыну паэта. Як бачым, лёсы сям’і Левіных так ці інакш непарыўна звязаныя з імёнамі нашых песняроў, і новы выставачны праект толькі падкрэслівае іх повязь і неардынарнае месца ў суплёце жыццяў творчых асоб і цэлых дынастый беларускай культуры.

Антон РУДАК
Фота аўтара

Акварэлі Леаніда Левіна

Юры Панкоў прэзентуе праект у Палацы Румянцавых і Паскевічаў

Падчас адкрыцця выставы

Позірк з мінулага. Дзеля будучыні

Гомельскія музейшчыкі працягваюць серыю праектаў аб генацыдзе беларускага народа. Сёлета выставу “Скрадзенае дзяцінства”, прысвечаную ахвярам Вялікай Айчыннай вайны, можна ўбачыць у розных гарадах нашай краіны.

ПАМ’ЯЦЬ ЗАХОЎВАЦЦА

Якія асацыяцыі ўзнікаюць, калі мы чуюм слова “дзяцінства”? Лёгкасць, бестурботнасць, гульні, казкі... Але фашысцкая навала ў 1941-м не дазволіла тагачаснаму пакаленню пражыць свае лепшыя гады ў спакоі і радасці. Вайна зруйнавала лёсы маленькіх беларусаў. Юных жыхароў Гомеля эвакуіравалі першымі — далей ад акупацыі. Але незагойнымі ранами крываваці сэрцы тых, хто не паспеў з’ехаць.

Памяць аб ахвярах генацыду беларускага народа беражліва захоўваюць гомельскія навукоўцы і музейныя супрацоўнікі. З 10 лістапада 2023 года ў паўднёвай галерэі палаца Румянцавых і Паскевічаў пачала працаваць фоталакучальная выстава “Скрадзенае дзяцінства”. Рэалізацыя праекта ажыццяўлялася пры падтрымцы гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Гэтая выстава — чацвёртая частка серыі, якая прысвечана трагічным эпізодам Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі Гомельшчыны. Раней былі падрыхтаваны праекты “«Бывайце, людзі...» Факты

Афіша выставы

пра злчынствы нацыстаў у акупаваным Гомелі”, “«Мы не рабы!» Лёсы астарбайтараў у фоталакучальных лістах і ўспамінах”, “Канвеер смерці. Лагеры савецкіх ваеннапалонных у акупаваным Гомелі”.

“Скрадзенае дзяцінства” распавядае пра дзіцей Гомеля, якім падчас вайны было менш за чатырнаццаць гадоў. Выстава складаецца з фоталакачоў, што зроблены на аснове матэрыялаў з фонду краязнаўчых музеяў Гомельскай вобласці, Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь, Дзяржаўнага архіва грамадскіх аб’яднанняў Гомельскай вобласці, Дзяржаўнага архіва Гомельскай вобласці і Беларускага дзяржаўнага архіва кінафоталакучальных дакументаў.

НЕВЫПАДКОВЫ ФОТАЗДЫМАК

Куратар выставы “Скрадзенае дзяцінства”, загадчык аддзела археалогіі і аховы гісторыка-культурнай спадчыны Гомельскага палаца-паркавага ансамбля Юры Панкоў каментуе працэс стварэння праекта: — На работу над выставай мяне натхніла фота з асабістай калекцыі, на якім адлюстраваны дзве юныя гамельчанкі ў раёне цэнтральнага рынку. Здымак зроблены невяломым фатографам у перыяд акупацыі нашага горада. Хто гэтыя дзіўчынкі? Што з імі сталася? Як іх звалі? Вядома толькі месца здымкі і прыблізна час. Але ў дзіўчынках такія позіркы, бышчам яны глядзяць табе ў душу. На выставе некалькі такіх безназоўных фота. І яны гавораць з намі нават лепш за словы.

КРАСНЫ БЕРАГ НЕ АДЗІНЫ

Экспазіцыя “Скрадзенае дзяцінства” — гэта 11 жудасных гісторый аб лёсе дзіцей ваеннага пакалення. Сярод іх успаміны не толькі гамельчан, але і жыхароў раённых гарадоў

вобласці. Асобна ў праекце выдзяляецца тэма дзіцячых перасильна-размеркавальных лагераў. Самы вядомы з іх — Красны Берат. Але, па словах Юрыя Панкова, такіх “Красных Берагаў” на Гомельшчыне было некалькі: у Парычах, Петрыкаве, Лучынах, Капізвічах, як мяркуецца, у Навасёлках, але гэта пакуль дакументальна не пацверджана. Існавалі яны на Міншчыне і Магілёўшчыне. Гэта значыць, што немцы стварылі ў Беларусі цэлую сетку дзіцячых размеркавальных лагераў, дзе ў адпаведнасці з арыжысцкімі стандартамі адбіралі “самых годных” і адпраўлялі ў так званую дзіцячую вёску Скобраўку.

МАБІЛЬНЫ ХАРАКТАР

Праект прадстаўлены не толькі жыхарам абласнога цэнтра: пачынаючы з лютага выстава набыла мабільны характар, а яе экспанаты былі накіраваны ў іншыя мясціны нашай краіны, пераважна Гомельшчыны. Працягваючы свой шлях у Буда-Кашалёва праз Жлобін і яшчэ пяць гарадоў, праект апынуўся ў суседняй вобласці Расіі. У красавіку “Скрадзенае дзяцінства” размяшчалася ў Бранскім краязнаўчым музеі. І ўжо 6 ліпеня выстава прапанавалі ўдзельнікам рэспубліканскага свята “Купале”, які праходзіў у аграгарадку Александрыя Шклоўскага раёна Магілёўскай вобласці.

ЁСЦЬ ВОДГУК

“Скрадзенае дзяцінства” знайшло водгук у глядачоў: толькі ў гомельскім музеі выставу наведла больш за 13 000 чалавек. Юры Панкоў адзначае, што за першае паўгоддзе экспазіцыя была прадстаўлена ў сямі гарадах, а да канца снежня плануюцца прэзентацыя праекта яшчэ ў дзевяці.

— Сёння, як ніколі, нам патрэбна захоўваць і берагчы гістарычную спадчыну, і нагадваць пра яе варта не толькі напярэдадні памятных дат. Важна знаць і памятаць не толькі пра гераічнае мінулае нашага народа, але і пра злчынствы, якія адбываліся на тэрыторыі Беларусі ў тыя трагічныя дні, каб не дапусціць падобнага ў будучыні, — лічыць куратар праекта.

Аляксандра ПАНКОВА
Фота з сайта Палацава-паркавага ансамбля Румянцавых і Паскевічаў

Нельга забыць

Выстава “Зямля крываваці гісторый”, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, працуе ў Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў.

— Першапачатковы пасыл праекта, — распавядае дырэктар НЦСМ Сяргей Крыштаповіч, — паказаць пакуты і мужнасць мірнага насельніцтва ў часы Вялікай Айчыннай вайны. Галоўная канцэпцыя — не трываласць чалавечага жыцця. “Зямля крываваці гісторый” не пра Перамогі, нават апошняя зала прысвечана не вызваленню краіны, а адплаце. Праект рыхтаваўся цэлай камандай, падбіраліся разнастайныя факты, кампазіцыі, жываніс, асабістыя рэчы, графіка.

Аб генацыдзе беларускага народа сведчаць успаміны жыхароў спаленых вёсак, фатаграфіі, дакументы. Яны ляглі ў аснову стварэння дакументальнай трагедыі “Я з вогненнай вёскі”. Прадстаўлены і працы сучасных аўтараў. Экспазіцыя “Рытуалы” прыкметная на афішы праекта. Патухлыя свечкі сімвалізуюць людзей, спаленых жыццём. Паўкола напамінае свіран ці хлест, у якіх нацысты бязлітасна расправіліся з беларусамі. Над пабудой — цэпра і месці, якія азначаюць смерць, безвыходнасць — тое, што адчувалі ахвяры фашысцкай агрэсіі пад вогненнай хваляй. Тут нават становіцца цяжка дыхаць, нібыта залу напоўнілі клубы дыму.

“Малітва” Мацвея Басова выканана ў стылі “авангард”. Карціна складаецца са шматлікіх слаёў алейнай фарбы, што нагадвае цісненне металу. У цэнтры кампазіцыі — манах чытаючы Біблію. Па адзенні відаць: яўрэй. У руках — кнігі, ад якіх ідзе святло. Яны моляцца за загінулых, за тое, каб падобныя зверствы больш не паўтарыліся. Вогненна-аранжавы і бурны колер фону нагадвае полымі Халакосту...

Праз Вялікую Айчынную вайну прайшла і сям’я куратара гэтага выставачнага праекта Дзіны Даніловіч. — Дзедзіца яна ўспамінамі, — мае бабуля і дзядуля былі дзецьмі. Шмат інфармацыі для стварэння праекта я брала з іх гісторый, якія чула ў дзяцінстве. Вопыт маіх продкаў стаў і маім — гэта і ёсць феномен постапачы. Бабуля і дзядуля страцілі бацькоў у вайну. Прабабуля знаходзілася ў партызанскім атрадзе. Прадзядуля папаў у палон, потым — у канцлагер...

Генацыд мірнага насельніцтва — трагедыя нашай краіны, якая пакінула незагойную рану ў сэрцы народа. “Зямля крываваці гісторый” яшчэ раз нагадвае аб злчынствах супраць чалавечнасці, здзейсненых нацысцкімі захопнікамі, якія немагчыма і нельга забыць.

Ангеліна ДАНЦОВА

Далёка не кропка

Станаўленне асобы і прафесіянала

Спасцігнуць мову музыкі — такую мэту паставіў перад сабой Дзмітрый Шувалаў яшчэ ў дзяцінстве. Цяпер ён студэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і ўжо дзеліцца вопытам з падрастаючым пакаленнем. Стыпендыят спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, прызёр шматлікіх конкурсаў расправяў нам пра шлях у прафесію і сакрэты поспеху.

— Дзмітрый, адкуль з’явілася любоў да музыкі? Мабыць, гэта сямейнае?
— У маім родзе не было прафесійных музыкантаў, усе сваякі выбралі тэхнічныя спецыяльнасці. Памятаю, у дзяцінстве мама ставіла песні на дысках, і ўжо тады мне хацелася зразумець таямнічую мову мелодыі і разгадаць, што людзі хочучь сказаць праз мастацтва. У трэцім класе пачаў займацца ў вальнай студыі ў роднай Рэчыцы. Праз год пайшоў у музычную школу. Гэты крок стаў лёсавызначальным.

— Дзе працягнулі ўдасканальвацца ў гэтым кірунку?

— Пасля 9 класа накіраваўся ў Мінскі дзяржаўны музычны каледж імя М.І. Глінкі на спецыяльнасць “інструментальнае выканальніцтва”. Пашчасціла трапіць у клас Паўла Іванавіча Казака. Атрымаўшы чырвоны дыплом, у 2020-м я паступіў у Беларускаю дзяржаўную акадэмію музыкі, чаму вельмі рады! Развіваўся пад кіраўніцтвам Мікіты Андрэевіча Пятрова — аднаго з найлепшых саксафаністаў нашай краіны. Займацца ў такога майстра — сапраўдная асацола! За час навучання я прайшоў карысны шлях, які суправаджаўся маім станаўленнем як прафесіянала і асобы.

— У 2022-м вы ўдзельнічалі ў Рэспубліканскім творчым раліе-конкурсе “Маладыя таленты Беларусі” і не змаглі прайсці ў фінал, а летась заваявалі гран-пры! У чым сакрэт поспеху?

— Усё вырашае правільны падбор праграмы і планамерная падрыхтоўка. Дзякуючы гэтаму можна дасягнуць годнага выніку. На заключным этапе трэба было граць з сімфанічным аркестрам Белтэлерадыёкампаніі. Мы выканалі твор Раберта Малінэлі “Вечар на Брадвэй”.

— Якія яшчэ дасягненні ёсць у вашай скарбонцы ўзнагарод? Прыгадайце найбольш значныя.

— Першае месца на Рэспубліканскім творчым фестывалі-конкурсе “Талісман удачы” ў 2018-м, перамога на Міжнародным конкурсе маладых выканаўцаў на духавых інструментах “WIND STARS 2020”, срэбра на Міжнародным конкурсе камернай музыкі і фартэп’янных ансамбляў “Музыка дуэта” сёлета. Важна адзначыць, што ўсе прызы — у роўнай ступені заслуга мая і майго педагога.

— Акрамя навучання ў Акадэміі музыкі і конкурснай дзейнасці, чаму вы аддаеце свой час?

— Я з’яўляюся ўдзельнікам аркестра BELSAXO і квартэта SAXAS. У абодва калектывы трапіў дзякуючы сваім выкладчыкам, якія доўгі час назіралі за маім станаўленнем. Выступаю на пляцоўках Мінска: збіраю аншлагі ў Беларускай філармоніі, ладзім канцэрты ў зале “Верхні горад”. Таксама выезджаю на міні-гастролі ў розныя куткі краіны. Рэпертуар калектываў складаецца як з арыгінальных твораў, так і з пералажэнняў.

— Таксама вы — педагог Дзіцячай музычнай школы мастацтваў № 4 імя Г.М. Лучанка. Адкуль з’явілася жаданне выкладаць?

— Я атрымліваю не толькі выканальніцкую, але і педагагічную спецыяльнасць. У пэўны момант зразумеў, што неабходна практыкавацца, таму на працягу апошніх трох гадоў працую з дзецьмі. Самы бяспэжны момант — бачыць, як у малечы загартаюцца вочы. Да мяне прыходзяць вучні з сямі гадоў, якія да гэтага не былі знаёмыя з саксафонам. І гэта велізарная адказнасць, бо мне вярта паказаць добры прыклад, вучыць падрастаючае пакаленне годна. Дарэчы, любоў да музыкі трэба прывіваць любоўму дзіцяці. Пры належных умовах мастацтва можа спасцігнуць ў рознай ступені кожна.

— Як вы бачыце сваё далейшае развіццё ў прафесіі?

— Імкнуся да прагрэсу ва ўсіх аспектах. Паспяхова складваецца сольная кар’ера. Пра гэта кажа практыка выступленняў на конкурсах. Прафесія музыканта тым і адметная, што падштурхоўвае да пастаяннага пошуку новага. У мяне ніколі не ўзнікала памкнення кудысьці сысці з гэтай сферы, наадварот, ёсць велізарны запал і жаданне спасцігнуць усё невывучанае.

— Летась вы сталі стыпендыятам спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі. Як гэта паўплывала на ваша творчае развіццё?

— Па-ранейшаму атрымліваў асацола ад любімай справы. Дзякуючы прэстыжнаму званню з’явілася магчымасць паказаць сябе больш шырокай аўдыторыі. Але гэта далёка не кропка. Ёсць амбіцыйныя заявы пра з’яву саксафона ў Беларусі на ўвесь свет, адстойваць гонар нашай краіны на міжнародных пляцоўках. Напрыклад, у бліжэйшым часе паўдзельнічаю ў Дэльфійскіх гульнях.

Настасся ЮРКЕВІЧ
Фота героя

“Дзякуючы прэстыжнаму званню з’явілася магчымасць паказаць сябе больш шырокай аўдыторыі. Але гэта далёка не кропка. Ёсць амбіцыйныя заявы пра беларускі саксафон на ўвесь свет.

Светлае свята сяброўства

Дзень нацыянальных культур краін — удзельніц Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва адбыўся ў ходзе XXXIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”. Новы культурны форум аб’яднаў дзяржавы пад дэвізам “За мір і стварэнне — разам з ШАС!” і падкрэсліў высокі ўзровень дыялогу культур.

Упершыню ў Віцебску адбылася сустрэча міністраў культуры краін — удзельніц ШАС “Дыялог культур — фактар аднавання народаў краін ШАС”. У пасяджэнні ўдзельнічалі прадстаўнікі Беларусі, Расіі, Узбекістана, Таджыкістана, Пакістана, Кыргызстана, КНР, Азербайджана, Казахстана, Ірана і Індыі, а таксама генеральны сакратар ШАС Чжан Мін. Падчас мерапрыемства ён павітаваў Беларусь з тым, што ў пачатку ліпеня краіна стала дзясятай дзяржавай — членам арганізацыі. Паводле яго слоў, Беларусь менш чым праз 10 дзён пасля афіцыйнага ўступлення ў ШАС ужо ў поўнай меры прадэманстравала вялікае значэнне, якое яна надае супрацоўніцтву ў рамках арганізацыі. “Гэта першае мерапрыемства, якое праводзіцца ў краіне пасля яе афіцыйнага ўступлення ў сям’ю ШАС. Мы перакананы, што рэгулярнае ўзаемадзеянне паміж беларускім бокам і членамі ШАС адыграе важную ролю ва ўмацаванні нашага супрацоўніцтва і закладзе аснову для далейшага развіцця ўзаемадзеяння”, — падкрэсліў Чжан Мін.

Прадстаўнікі дзяржаў — удзельніц і партнёраў ШАС уклалі кветкі да манумента “Тры шыты” мемарыяльнага комплексу ў гонар воінаў-вызваліцеляў, партызан і падпольшчыкаў Віцебшчыны і ўшанавалі памяць загінулых хвілінай маўчання. “Няхай адносіны ў гуманітарнай сферы стануць дэманстрацыйнай духоўнага адзінства нашых краін, якія прадстаўляюць самыя ўнікальныя і багатыя культуры Еўропы і Азіі. Толькі так, разам, плячом да пляча, мы зможам супрацьстаяць выклікам сучаснай цывілізацыі, сярод якіх — забыццё гістарычнай памяці, агрэсія масавай культуры і маральная ўсёдазволенасць”, — адзначыў міністр культуры Беларусі Анатолій Маркевіч падчас мерапрыемства.

Дэлегацыям, што прыехалі на Дні нацыянальных культур краін — удзельніц ШАС, уручылі духмяныя караваі. Гасцінасць — адметная рыса нашага народа.

Высокія госці наведалі музей-сядзібу І.Я. Рэгіна “Здраўнёва”, дзе змоглі убачыць рэдку для творчасці жывапісца карціну “Месяцовая ноч. Здраўнёва” з калекцыі Нацыянальнага мастацкага музея.

Калідор сяброўства, унікальны дыван ШАС, вытканы віцебскімі майстрамі, старажытны беларускі звычай завязвання стужачак на дрэва — на поспех і выкананне жаданняў, якія нумары ад вядучых творчых калектываў — беларусы змаглі ўраціць гасцей!

Упершыню ў рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” народы Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва разам прадэманстравалі свае культуры.

Фестывальнае лета “па-віцебску”

“Славянскі базар у Віцебску” даўно стаў адным з самых яркіх брэндаў Беларусі. З кожным годам фестываль набірае абароты, і штосьці на ім адбываецца ўпершыню. Сёлета такіх навінак — больш, чым калі. Сярод самых значных — Дзень нацыянальных культур краін Шанхайскай арганізацыі супрацоўніцтва. Але былі і іншыя “дэбюты”.

Гран-пры ў Ернэзар Жубан

Падчас канцэрта

Беларуска Злата Ярашэвіч (злева) стала лаўрэатам III прэміі

Сцэна са спектакля “Гамлет”

Беларус Валерый Чучман заваяваў дыплом III ступені

У горадзе майстроў

Штодзень у рамках Дзен моладзі

Так, упершыню сярод краін — удзельніц фестывалю з’явілася ЮАР. Яе прадстаўнік Тамсанка Мбата паспяхова выступіў на конкурсе — заваяваў прыз імя Уладзіміра Мулявіна, — хаця лабіраўся да нас ажно чатыры дні.

Дні Саюзнай дзяржавы ўпершыню ўключалі праекты для дзяцей. Такім падарункам для юнай аўдыторыі стаў расійскі мюзікл “Казка пра цара Салтана”, прызначаны для сямейнага прагляду. Музыку напісаў 98-гадовы народны артыст Расіі Аляксандр Зацэпін, і перад пачаткам спектакля міністр культуры Беларусі Анатолій Маркевіч уручыў яму нагрудны знак “За ўклад у развіццё беларускай культуры”.

Упершыню да тэатральнай і опернай

Вілічны фестываль фарбаў

ладала-ся яшчэ інструментальная лабараторыя для выканаўцаў на домры і балалайцы. Праводзілі яе педагогі Расійскай акадэміі музыкі імя Гнесіных Мікіта Говараў і дацэнт Кацярына Мяцэзіна.

— Заявак было так многа, што давялося абіраць лепшых з лепшых — найперш лаўрэатаў і стыпендыятаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта па падтрымцы таленавітай моладзі, — расказала каардынатар праекта “Адукацыйная лабараторыя”, маістар педагагічных навук у галіне музычнай адукацыі Алена Лаўрэнава. — Майстар-класы ладзілі ў індывідуальным парадку, вялася праца над творамі, якія падрыхтавалі самі удзельнікі з Віцебска, Гомеля, Гродна, Магілёва, Мінска.

На занятках увага звярталася не проста на тэхнічныя складанасці, а найперш на выразнасць фразіроўкі, якасць гучы. У выніку — падзякі і імпрэзаваны канцэрт удзельнікаў лабараторыі на сцэне Віцебскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя І. Салярцінскага. Асабліва ўразіла ігра балалаечнікаў Анатоля Праходскага і Лізаветы Яўтушык з каледжа імя М. Глінкі, якія выступілі і сольна, і зладжаным дуэтам. Яно і зразумела: увесну абое сталі лаўрэатамі X Рэспубліканскага адкрытага конкурсу выканаўцаў на народных інструментах імя І. Жыновіча.

Упершыню на “Славянскім базары ў Віцебску” месцы Летняга амфітэатра абсталілі свая-

цільнікамі, што запальваліся рознымі колерамі. Прадстаўленне ўдзельніцаў дарослага конкурсу ўпершыню давалася ў выглядзе рэпа. Гэтак жа ўпершыню пасля выступлення з аркестрам маладыя выканаўцы сцявалі яшчэ па купле абранага для іх савецкага хіта разам з аркестрам і гледачамі. На сцэне Амфітэатра ўпершыню праходзіла лёсаванне дзіцячага конкурсу, стаўшы часткай канцэрта “Госці з будучыні”.

Ды і самае першае фестывальнае мерапрыемства, што звычайна адбываецца задоўга да афіцыйнага адкрыцця свята, упершыню ладзілася не ў Віцебску, а ў Мінску: 5 ліпеня прайшла творчая сустрэча з членам журы дзіцячага конкурсу Пілар Лейва (Калумбія — ЗША). Размова на тэму “Рэінжынерынг пінністычнага апарату” адбылася ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Пілар правяла майстар-класы і сустрэлася з рэктарам ВНУ Аленай Куракінай, прапанавала далейшае супрацоўніцтва.

У галіне акадэмічнай музыкі грыфам “упершыню” пазіцыянаваўся канцэрт “Навейшая расійская харавая музыка”, дзе хор злучаўся з домрай: такія творы спецыяльна замаўляліся Аляксандру Чайкоўскаму, Яфіму Палгайцу, Кузьме Бадрову, які, да ўсяго, напісаў партытуру на тэму нашай “Купаліны”.

Праект “Тэатральныя сустрэчы” ўпершыню пачынаўся з беларускай прэм’еры — спектакля “Гамлет” Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа. І ўпершыню быў складзены з рэпертуарных спектакляў-старажылаў, што атрымалі безліч праглядаў жывым і ў запісе ў інтэрнэце.

Ансамбль “Расія” імя Людмілы Зыкінай спецыяльна да фестывалю аднавіў прывесчанае спявачы тэатральна-музычнае шоу, пастаўленае ў 2017-м: сёлета споўнілася 95 гадоў з дня яе народзінаў і 15 — з дня смерці. Сярод раскручаных гасяных спектакляў вылучалася пастаўка Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы “А зоры тут сіхія”, ажыццэўлена ў гэтым сезоне.

На “Лялечным квартале” ўпершыню з’явілася спецыяльная прастора для акрэдытаваных удзельнікаў фестывалю, дзе вялася прамая трансляцыя са сцэны. Бо зала тэатра традыцыйна не ўмяшчае ўсіх ахвочых наведаць спектаклі гэтага выбітнага праекта.

Фестываль вулічнага мастацтва “На сямі вятрах” упершыню ўтрымліваў не толькі новы кірунак — самба-фэт, — але і спектакль, створаны дзякуючы гранту Прэзідэнта Беларусі ў сферы культуры. Музычны “Трохвугольнік надзеі” распавядае пра тое, як студэнты на вакацыйных падарожжях у Віцебску і знаходзяць франтавыя лісты. Пачынаюць іх чытаць — і ваныя падзеі “ажываюць”. Напісаў і паставіў п’есу рэжысёр, дацэнт БДУКМ Аляксандр Вавілаў разам са сваімі студэнтамі. Прэм’ера была 30 мая ў Мінску, другі паказ гэтага ўнікальнага праекта адбыўся на “Славянскім базары ў Віцебску”.

Увогуле ўпершыню ў фестывальнай гісторыі было так многа вулічных і бесплатных для гледачоў праектаў менавіта патрыятычнай тэматыкі. Вядома, шмат рыхтавалася да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У Віцебску ж гэты юбілей супаў з 1050-годдзем горада. І сярод паўтара дзясятка разнастайных выстаў увагу прыцягвалі не толькі

музейныя, але і тыя, што змянялі наваколле. Побач з краязнаўчым музеем змясцілі фотазаспацыю “Вызваленне. Шлях да Перамогі”. На мосце 1000-годдзя Віцебска з аднаго боку — гісторыя горада, з другога — асобы, што яго ўславілі: мастакі Марк Шагал, Казімір Малевіч, Эль Лісіцкі, Юль Пэн, навукоўцы Жарэ Алфёраў, Барыс Каган, Венямін Цукерман, Міхал Бахцін, Іван Салярцінскі. А вось Лазар Лагін, які напісаў “Старога Хагатачыча” (помнік усталяваны ў Віцебскага тэатра “Лялька”), кампазітар Марк Фрадкін, кінааператары і рэжысёры Уладзімір Рапапорт, Барыс Волчак, акцёр Мікалай Яроменка — малодшы...

Упершыню да фестывальных пляцовак далучылася “малая піраміда”: у бізнес-цэнтры “Марка-сіні” разгарнулася творчая прастора камбіната мастацтваў ArtROOF. Лічыў у назве віцебскіх мастакоў “974” — аkurat той год, калі горад упершыню згадваецца ў летапісе. Аўтар і куратар выставаў — мастак Мікіта Яфіменка. На некалькіх паверхах размешчаны экраны — віртуальную экскурсію праводзіць старшы навуковец супрацоўнік Музея Шагала Алена Ге. Ва ўсіх працах, уключаючы залу дзіцячых, — сваё бачанне Віцебска. Вылучаецца і лінія працягу супрамацых традыцый. Той жа Аляксандр Малей, чыё прозвішча нагадвае Малевіча, прапанаваў шэраг прасторавых прац з рознакаляровымі геаметрычнымі фігурамі. Універсальным, уласцівым усюму фестывалю падаўся негалосны прынып выставы: кожнаму — свая ніша. Бо ён акцэнтне разнастайнасць, індывідуальнасць, а зусім не спаборніцтва.

Дарэчы, варта адзначыць: Віцебскі фэст пачынаўся калісьці менавіта з конкурсу маладых выканаўцаў. Тое творчае спаборніцтва і дагэтуль застаецца вельмі важным, хаця з цягам часу да яго далучыліся шматлікія іншыя, асабліва ў сферы рамесніцтва. Тым не менш штогод усе сочаць, хто ж пераможа ў двух песенна-вакальных конкурсах з аднолькавай назвай — “Віцебск”. У абодвух, дарослым і дзіцячым, беларускія удзельнікі заваявалі трэцюю прэмію — добры вынік. Але ж конкурсныя праслухоўванні навялі на роздум пра шляхі развіцця эстраднага мастацтва.

XXII Міжнародны дзіцячы музычны конкурс меў непараўнальна больш высокі прафесійны ўзровень, чым XXXIII Міжнародны конкурс выканаўцаў эстраднай песні, дзе ўзросць удзельнікаў — ад 18 да 31 года. Прасачыць гэта можна было нават па колькасці балаў, выстаўленых пераможцам: сярод дзіцячых лаўрэатаў — ад 139 да 136 са 140 магчымых, сярод дарослых — ад 133 да 128. Рознай была і складанасць твораў. Дзеці паспяхова выконвалі сусветныя хіты, шчодроза аздабляючы іх дадатковымі віртуозна-джазавымі кадэнцыямі. Сярод дарослых на штосьці падобнае вырашыліся хіба дзве дзіцячыны.

І вось што назіраецца не ўпершыню: дзеці спяваюць усё лепей, часцяком пераўзыходзяць дарослых. Уплывае і добрая падрыхтоўка ў сферы эстраднага вакалу, што выдзяляецца з юнага ўзросту, і зацікаўленасць бацькоў з педагогамі. Яшчэ некалькі гадоў таму вялікую ролю тут адыгрывала менавіта вакальная школа, а сёння, калі яе атрымліваюць практычна ўсе, на першы план стала выходзіць прыгажосць голасу, індывідуальнасць тэмбравых фарбаў. І хаця падлеткавая мутацыя ўносіць свае карэктывы, разлік на добрыя прыродныя дадзеныя, якія

паднацоўваюць школа і развіццё творчай індывідуальнасці, варта лічыць правільным. Але, відаць, у тым і справа, што, у адрозненне ад дзіцей, дарослыя за далейшае ўдасканаленне сваёй творчай асобы адказваюць самастойна. І... не заўжды з гэтым спраўляюцца. Невыпадкава на прэс-канферэнцыі з членамі журы размова ішла пра далейшы творчы шлях пераможцаў і пра тое, што ніякая прэмія не гарантуе канчатковае вырашчванне зоркі: працаваць спяваку для гэтага давядзецца ўсё жыццё.

Гран-пры дзіцячага конкурсу паехаў ва Узбекістан, дарослага — у Малдову. А што беларусы? Чатырнаццацігадовая Злата Ярашэвіч скарыла ажно дзвюма выніковымі кадэнцыямі ў песні “Сонца Беларусі” Святланы Стацэнка на словы Ганны Сялук. А вось першая кампазіцыя па выбары удзельніка — “Golden slumbers” з рэпертуару “Бітлз” — не раскрыла ў поўнай меры творчы патэнцыял дзіцячкі. Дваццацігадовы Валерый Чучман патрапіў на конкурс у апошні момант, замяніўшы заважаную Аляксандру Носаль, якая перамагла ў адборачным туры ў сакавіку. Але ён годна вытрымаў выпрабаванне з песнямі “Купала — зорка Беларусі” Валерыя Шмата і “Caruso” Луча Дала.

Пры ўсёй значнасці вакальных конкурсаў “Славянскага базару...” усё ж важны складнік не спаборніцтва, а... лета!

Пры ўсёй значнасці вакальных конкурсаў “Славянскага базару...” усё ж важны складнік не спаборніцтва, а... лета!

Падчас урачыстага закрыцця

Славянскі Базар у Віцебску 2024

На сусветным узроўні

XXXIII Міжнародны фестываль мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” завяршыўся. Лічбы, як заўжды, уражваюць. Акрэдытаваных артыстаў і арганізатараў – больш за 7000 чалавек з 42 краін свету, журналістаў – звыш паўтысячы з 11 дзяржаў. Узрост акрэдытаваных удзельнікаў – ад 3 да 78 гадоў. У праграме – каля 200 мерапрыемстваў на 29 фестывальных пляцоўках. На канцэртах пабывалі 80 тысяч гледачоў. Колькасць – адзін з важных паказчыкаў у Год якасці. Але і яркасці “Славянцы” не займаць. Доказ – фотафакты.

Канцэрт урачыстага адкрыцця фестывалю аб'яднаў твораў Беларусі і замежжа. Феэрыя фарбаў, любімыя артысты і галоўныя хіты – на легендарнай сцэне Летняяга амфітэатра.

На галоўную пляцоўку фестывалю вярнуўся рок. Праграма “Рок-панарама” сабрала поўную залу аматараў музыкі.

Адным з самых буйных праектаў стаў штогадовы гала-канцэрт “Саюзная дзяржава запрашае”. Сёлета канцэртная праграма атрымала назву “Народнае брацтва даражэйшае за усёкае багацце”.

Вядомыя песні гучалі з вуснаў любімых айчынных і замежных выканаўцаў. Бурнымі авацыямі гледачы сустракалі Вікторыю Алешка.

Запальныя каўказскія танцы, песні, нечаканыя дуэты з беларускімі артыстамі здзіўлялі на міжнародным музычным фестывалі Kavkaz Music Fest.

Х Фэст вулічнага мастацтва “На сямі вятрах” напоўніў адкрытыя пляцоўкі яркімі фарбамі! Кульмінацыяй стаў урачысты парад творчых калектываў.

Больш за 450 рамеснікаў з розных краін прадставілі свае вырабы на кірмашах у Віцебску.

“Славянскі базар” аб'яднаў не толькі краіны і народы, але і пакаленні. Таленавітыя і актыўныя хлопцы і дзяўчаты з усіх куткоў Беларусі паказалі сваю творчасць на Днях моладзі.

На фестывальнай алі “Славянскага базару” з'явілася імянная зорка народнага артыста Расіі Рыгора Лепса.

Балалаечнікі, яднайцеся!

Як беларусы трапілі на “Рускі цуд”

Трыццаць тры віртуозы з Беларусі, Казахстана і Расіі – зводны аркестр балалаечнікаў прагучаў зладжана і прыгожа. Чым яшчэ ўразіла свята ў Санкт-Пецярбургу і як працуе музычная дыпламатыя? Сваімі ўражаннямі пасля паездкі ў паўночную сталіцу Расіі падзяліўся Павел Андрончык, дырэктар дзіцячай музычнай школы мастацтваў № 9 г. Мінска.

ЁСЦЬ НАГОДА

У пачатку месяца ў Санкт-Пецярбургу праходзіла пасяджэнне Савета Міжпарламенцкай асамблеі краін СНД, дзе абмяркоўвалася шырокае кола пытанняў культурных сувязяў краін Садружнасці.

Паказальна, што ў гэтыя ж дні, з 1 па 7 ліпеня, у паўночнай сталіцы Расіі разгарнуўся і Міжнародны тыдзень балалайкі, арганізаваны Камітэтам па знешніх сувязях Урада Санкт-Пецярбурга. Музычны праект прысвечаны самаму папулярнаму рускаму народнаму інструменту. Месяца правядзення фэсту абранае невыпадкова: горад на Няве па праве лічыцца радзімай канцэртнай балалайкі і першага ў свеце прафесійнага аркестра рускіх народных інструментаў імя Васіля Васільевіча Андрэева.

РУСКІ ЦУД

Выбітны рускі музыкант і кампазітар упершыню аб'яднаў нацыянальныя інструменты па прынтцыпе сімфанічнага аркестра, увасобіўшы ва ўнікальным сугуччы дом-каларыт і найтанчэйшыя нюансы.

У рамках Пецярбургскага міжнароднага тыдня прайшоў фестываль “Рускі цуд” з удзелам найлепшых салістаў, ансамбляў і аркестраў, а Нарышкін бастыён Петрапаўлаўскай крэпасці ператварыўся ў Гарадок “БалалайкерЪ” пад адкрытым небам.

Цэнтральнай падзеяй фестывалю стаў канцэрт зводнага аркестра балалаечнікаў, які аб'яднаў музыкантаў з Беларусі, Казахстана і Санкт-Пецярбурга. З нашай краіны прыехалі адразу некалькі калектываў.

БЕЛАРУСКІ БОК

Ансамбль “Выкрунтасы” дзіцячай музычнай школы мастацтваў № 9 г. Мінска пад кіраўніцтвам дырэктара Паўла Андрончыка выканаў пяць твораў беларускіх і расійскіх кампазітараў ды іншую музыку розных жанраў. Сваім мастацтвам ігры на балалайцы ўразілі расійскія гледачы прадстаўнік Мінскага музычнага каледжа імя М. Глінкі Сяргей Дубоўскі і малады балалаечнік Ігар Кезік.

Віцебская абласная філармонія накіравала на Пецярбургскі тыдзень балалайкі актэрт балалаек “Віцебскія віртуозы”, горад таксама прадставіла юнага інструменталіста Ксенія Рышко. З Брэста прыехаў народны інструментальны ансамбль “Ронда”, з Гомеля – інструментальны ансамбль “Каларыт”. Усе нашы калектывы і выканаўцы выступілі з уласнай творчай праграмай, а балалаечнікі аб'ядналіся ў зводны аркестр “Рускі цуд”.

КАШТОŪНЫ ДОСВЕД

— Мы вельмі ўдзячныя арганізатарам гэтага свята, — гаворыць Павел Андрончык. — Перадусім хочацца адзначыць галоўнага рэжысера — першага намесніка стар-

шырэння культурных сувязяў паміж краінамі блізкага замежжа. А кіраўнік парламенцкай дэлегацыі Нацыянальнага сходу Беларусі Наталля Качанова прапанавала правесці ў нашай рэспубліцы форум “Дзеці садружнасці” са спецыялізаванай асветніцкай і культурнай праграмай.

ПА СЛОВАХ КЛАСІКА

Наватар, выбітны рускі музыкант і кампазітар Васіль Андрэеў, адзначаў, што мастацтва аб'ядноўвае, а ў аднанні — сіла, і чым больш, чым шырэй будзе распаўсюджвацца музыка па свеце, тым лепш.

— Гэтым правілам і кіруюцца арганізатары фестывалю, знаёмячы нас, гасцей-балалаечнікаў, з “Рускім цудам”, — завяршыў свой апавед Павел Андрончык.

Юны майстар саломаллячэння Арсень Краўчук з Хаціслава

Ткачыца Алена Дзямчыхіна з Неглюбка

Аўтэнтчны ансамбль "Аўціоцкія гаспадыні"

Узорны фальклорны ансамбль "Рудабельскія зорачкі"

Рэспубліканскі фестываль фальклорнага мастацтва "Берагіна" адгаманіў у Акцябрскім на Гомельшчыне. Унікальны форум чарговы раз давёў: патрыятызм, сяброўства, маральнасць на грунце традыцыйнай культуры прарастаюць найлепей, чым дзе яшчэ.

Фэст сабраў аматараў фальклору з усёй Беларусі. Наймалодшаму споўнілася пяць гадоў, самы ж дарослы цяпер на дзявятым дзясятку. Агулам жа ў Акцябрскі прыехалі каля 300 чалавек. Ці то першакласнік, ці то пенсіянер — кожны ўдзельнік ведае толк у даўнейшых спевах і танцах. Нязмушана і са шчырым захапленнем яны дзяліцца сваім талентам, захоўваючы арыгінальную манеру выканання.

— Нацыянальнай самабытнасцю, шматколёрнасцю фарбаў, шчодрасцю фантазіі ўваходзіць у жыццё усёй Беларусі "Берагіна". Фестываль дапамагае нам усвадоміць сваю ролю ў сучаснай сусветнай культуры, аб'яднаць намаганні ў вывучэнні і захаванні неацэннай гістарычнай спадчыны, — зазначаў у прывітальным адрасе міністр культуры Анатолій Маркевіч.

ТОЛЬКІ ЖЫВЫ ГУК

"Берагіна" — ці не адзінае сярод святаў падобнага размаху, дзе можна адкрыць для сябе творчыя набыткі продкаў без лоску ад шоубізу. Тут няма месца фанатграмам, модным аранжыроўкам. Толькі жывы гук, толькі аўтэнтчныя формы, толькі шчырыя эмоцыі. Таму ў гэтай брэндавай падзеі — непаўторнае аблічча. Да таго ж фэст дае магчымасць мясцовым прэзентаваць свой адметны край. На тры дні гарадок ператвараецца ў адну вялізную творчую пляцоўку, гудзіць ад раніцы да ночы.

— Мы хочам, каб фестываль існаваў, каб не змяняў прапіскі, — падкрэсліла старшыня Акцябрскага райвыканкама Ірына Намочанка. — Варта адзначыць, што сёлетні фэст праходзіць у ператвораным да лепшага райцэнтры: аднавілася інфраструктура, пашырыліся вуліцы і плошчы, з'явіліся новыя пляцоўкі для адпачынку і імпрэзаў. Тут зроблена ўсё, каб удзельнікі пачуваліся як дома, а атмасфера садзейнічала раскрыццю талентаў.

АДДАНАСЦЬ ЗАПАВЕТАМ

"Берагіна" значна шырэйшая за трохдзённае свята ў Акцябрскім. Завадатары практычна задумвалі цэлую сістэму выхавання сродкамі народнага мастацтва. Ад фэсту да фэсту дзеці і моладзь пераймаюць ад старэйшых фальклорныя скарбы сваёй мясцовасці. Яны развучваюць побытавыя танцы, песні, інструментальныя найгрышы, абрады, карагоды, народную прозу. Да таго ж спасцігаюць рамесніцкія сакрэты,

Наталіцца сапраўдным даўнія звычаі?

Дзе ажываюць

даследуюць свае радаводы і гісторыю малой радзімы. Адзін з галоўных прынцыпаў — навучанне "з голасу ў голас", "з нагі ў нагу". То-бок вусным шляхам перасрэдна ад носьбітаў або па запісах з фальклорных экспедыцый.

І няхай не ўсё са стратэгіі ўкаранілася, плён ініцыятывы відавочны. Праз школу "Берагіні" прайшлі тысячы хлопцаў і дзяўчат. Яны не проста навучыліся спяваць ды танчыць па-даўнейшаму — пранікліся нашымі спрадвечнымі каштоўнасцямі. Ужо дарослымі яны трымаюцца продкавых заветаў: шанаваць Бацькаўшчыну і свой род, паважаць старэйшых і клапаціцца пра малодшых, праз нягоды і радасці крочыць талкаю. Знаны беларускі філосаф Энгельс Дарашэвіч некалі адзначыў: такіх выхаваных, этычных і арганізаваных маладзёнаў, як дыпламантаў "Берагіні", зараз цяжка пабачыць.

А яшчэ з "Берагіні" выраслі новыя фальклорныя праекты ў розных кутках краіны. На прычыпах гэтага фестывалю грукуюцца "Таночак" на Брэстчыне, "Панямоння жыватворныя крыніцы" на Гродзеншчыне, "Крыніцы-фэст" на Гомельшчыне.

СКОКІ ДА ЎПАДУ

Афіша "Берагіні" заўсёды поўніцца цікавымі падзеямі. На пляцоўках райцэнтры адбыліся прэзентацыі традыцыйных строяў беларускіх рэгіёнаў, выступленні аўтэнтчных гуртоў, выставы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, свята традыцыйнай кухні.

Самай маштабнай імпрэзай па завяздэнці стаў рэспубліканскі турнір дзіцяча-моладзевых фальклорных калектываў "З рога — усяго многа". На суд экспертнай рады гурты прапанавалі шырокую праграму, што ўключае мясцовыя танцы, карагоды, песні, найгрышы, народную прозу і фрагменты абрадаў.

Адна з цэнтральных падзей фестывалю — рэспубліканскі конкурс выканаўцаў парных побытавых танцаў "Лявоніха". Удзельнікі спрачаліся за перамогу ў чатырох узроставых катэгорыях. Для кожнай групы — свой рэпертуар рознага ўзроўню складанасці. Пад акампамент традыцыйнай капэлы выпрабавалі сілы ў "Лявонісе", "Мікіце", "Падсыпанні", вальсах ды польках.

Каб атрымаць найвышэйшы бал, мала мець фізічную сілу ды дакладна выконваць рухі. Журы звачала не толькі на артыстызм ды тэхнічную дасканаласць: асаблівае значэнне мае валоданне сапласным танцавальным этыкетам, захаванне мясцовай манеры выканання.

Скокі працягнуліся на сяброўскай вечарыне, што віравала пад адкрытым небам на цэнтральнай плошчы Акцябрскага. Чальцы калектываў дзяліліся адно з адным танцамі сваіх рэгіёнаў. Да гуляння далучыліся і гледачы. Яны атрымалі магчымасць у нязмушанай атмасферы паспіннуць азы народнай харэаграфіі. Нават калі пагаслі сафіты на галоўнай сцэне, гаманіна не заціхла. За гармонік узяўся эксперт фестывалю Віктар Шыпкоў з-пад Гомеля. Пад яго акампамент ахвочыя пратанчылі да поўначы.

СМАЧНАЯ ВІЗІТОўКА

Арганічна ў праграму ўпісалася сёлетняе навінка. Упершыню ў Акцябрскім адбыўся "Чарніцы-фэст". Як патлумчыла кіраўнік спраў райвыканкама Валяніцкіна Шлапакава,

святая ўзнікла не спантанна — ідэю выношвалі доўга. Рудабельшчына (так спрадвеку называлі гэты край) славіцца не толькі адметнай народнай культурай, але і прыроднымі багаццямі. У ваколіцах райцэнтры шмат лясоў, што радуюць мясцовых ягаламі ды грыбамі. Тут заснаваныя заказнікі "Бабінец" і "Акцябрскі". Дый чарніцы зараз у самым смаку!

На імправізаваных падворках гаспадыні частавалі піражкамі ды варанікамі, сочывам ды печывам, іншым смакошчам з ляснымі дарамі. А яшчэ радавалі стомленых ад спікі халоднымі кампатамі ды наліўкамі. Пасля "Парэчкага спатыкачу", кажуць, ногі самі просіяцца танчыць. Але не толькі ласункамі радавалі гасцей. У праграме таксама дэфіле "Я чарнічка-прыгажуня", спартыўныя гульні, музычна-песенная спарбніцтва і нават пленэр па маляванні чарніцамі.

З КАЛЫСКІ — НА СЦЭНУ

Не першы раз на фестываль прыехаў узорны фальклорны калектыў "Вясковая табала" з Хаціслава, што ў Маларыцкім раёне. Гурт можна пазнаць яшчэ здалёк — па непаўторных строях з багатым арнаментальным аздабленнем. А калі пачуеш незвычайную гаворку гэтых хлопцаў ды дзяўчат, дык упэўніцца канчаткова: яны прыехалі з Заходняга Палесся.

У складзе гурта — дзеці і моладзь ад 5 да 21 года. Нярэдка да выступленняў далучаюцца колішнія выхаванцы, якія ўжо атрымалі прафесію і пабраліся шлюбам. Некаторыя прыходзяць у табалу сем'ямі. Следам за балетмайстрам Аленай Чэрнікавай народнымі танцамі пачалі займацца дзеці. Старэйшая дачка Руфіна цяпер другаякурсніца Мінскага каледжа мастацтваў, аднак нярэдка прыязджае на рэпетыцыі ў родны аграгарадок. На "Берагіні" разам з партнёрам Цімафеем Палузінам заваявала дыплом II ступені ў конкурсе выканаўцаў побытавых парных танцаў "Лявоніха". У тым жа спарбніцтве разам з Арсёмам Краўчуком здабыла дыплом I ступені ў маладзшых сястрах Арына. Дзіўчаты кажуць: на сцэне з самага маленства і без скокаў ужо не ўяўляюць жыцця.

Сярод багаццяў Хаціслава — унікальная традыцыя выпякання грачанага хлеба, што мае статус нематэрыяльнай культурнай каштоўнасці Беларусі. Па сёння ў аграгарадку гаспадыні якуюць духмяныя боханы паводле даўніх рэцэптаў. Без грачанікаў не абходзіцца ніводная значная падзея. Вось і гасцей "Берагіні" хаціславыне не пакінулі без смачнага пачастунку.

Шчодрымі яны аказаліся і на задорныя выступленні. У рэпертуары калектываў — некалькі дзясяткаў абрадавых і пазаабрадавых і песень, танцаў, легенд, казак, запісаных ад мясцовых жыхароў. Не дзіва, што ладому хаціслаўскай грамады паехаха з высокай узнагародай. "Вясковая табала" стала лаўрэатам I ступені рэспубліканскага турніру дзіцяча-моладзевых фальклорных калектываў "З рога — усяго многа".

Ваўкавыскія майстрыхі Наталля Завадская і Жанна Абрамчук

СПАДАРОЖНІКІ ФЭСТУ

Ніводнай "Берагіні" не прапусцілі мясцовыя "Рудабельскія зорачкі". Узорны фальклорны ансамбль з Акцябрскага пад кіраўніцтвам Волгі Дуйскай больш за 25 гадоў зберагае фальклорную спадчыну свайго краю. Калектыв неаднарадова заваўваў Гран-пры фестывалю. У скарбонцы юных артыстаў таксама ёсць узнагароды іншых буйных форумаў — "Беларуская полька", "Сожскі карагод", "Шануйце спадчыну сваю".

Кожнае новае пакаленне гурта трымае планку, заданую папярэднікамі. Летні карагод "Прапалала дзеўка васілёчкі", бадзёры "Базар" або шляхетны "Важны", складаны найгрышы на гармоніку — своеасаблівы іспыт для чарговага складу "Рудабельскія зорачкі". Ізноў калектыв прайшоў выпрабаванне ўдала. Вынік — дыплом II ступені на турніры дзіцяча-моладзевых фальклорных калектываў.

НА БАЗАРЫ НА БАЛЬШОМ...

Як павялося, россыпам рукатворных дзівоў парадаваў "Рудабельскі кірмаш". Змястоўныя выставы прапанавалі дамы і цэнтры рамэстваў з усёй Гомельшчыны, а таксама госці з іншых рэгіёнаў. Прыкладам, набыткі Ваўкавыскага краю дэманстравалі тамтэйшыя майстрыхі Наталля Завадская, Жанна Абрамчук і Аксана Урублёўская. Выкшталонцыя вырабы з саломкі, усялякі гліняны посуд, поспілка ды ручнікі — такі скарб прывезлі рукадзельніцы.

Багата аздабленыя мастацкія тканіны са слаўтай Неглюбка прэзентавалі Алена Дзямчыхіна і Людміла Кавалёва. Майстрыхі з гонарам кажуць: у іхняй мясцовасці ткацкія традыцыі не перарываліся ніколі. Жанчыны засвоілі даўнія тэхналогіі ды перадаюць іх маладзейшым. Таксама кабеты сведчаць, што адзін з неглюбскіх ручнікоў набыў для свай калекцыі Метраполітан-музей у Нью-Ёрку.

Сціплай не назавеш і экспазіцыю гаспадароў свята з Акцябрскага раённага Дома рамэстваў. Дарчы, установа — равесніца фестывалю, адзін з першых падобных цэнтраў у вобласці. Адкрыўся ён у 1998-м. Сёння там займаюцца вышыўкай, саломаллячэннем, ткацтвам, папяровай пластыкай, ганчарствам і вырабам традыцыйнай лялькі. Колькі гадоў таму калектыв атрымаў спецыяльную прэмію Прэзідэнта дзеячам культуры і мастацтва за значны ўклад у захаванне і папулярнасцю традыцыйных ткацкіх рамэстваў, актыўную выставачную дзейнасць.

"Берагіна" жыве ўжо чвэрць стагоддзя. За фестывалем — грукуюцца канцэпцыя выхавання моладзі, магутны навуковы падмурак. Хочацца верыць, што руплівая каманда фэсту здолее захаваць гэтае непаўторнае і яскравае свята як цвярдзіню спрадвечных каштоўнасцей і высокага густу. Як абавязвае назва, як абавязвае памяць аб продках.

Данііл ШЭЙКА
Фота аўтара

Падчас конкурсу выканаўцаў парных побытавых танцаў "Лявоніха"

Па смакоцце — на "Чарніцы-фэст"

Узорны фальклорны калектыў "Вясковая табала"

Удзельнікі конкурсу танцавальных пар

Сцэна з тэатральнага жыцця XVIII ст.

Шпацыр у лабірынце, або “Чужое багацце” ўсё яшчэ шукае “бацькоў”

Янак, Кася і Чужапанак. Навошта мы прыгадалі герояў старадаўняй оперы, якую можна аднесці да адной з самых загадкавых у гісторыі беларускага музыказнаўства? Знайшліся новыя факты. Але пра ўсё па парадку.

СПРАВА НА АДНУ ЛЮЛЬКУ?

У чым жа таямнічасць оперы “Чужое багацце нікому не служыць”, што ўбачыла свет амаль чвэрць тысячагоддзя таму? Як на мой погляд, адказы на самыя важныя пытанні так і не знойдзены. Сёння аўтарам музыкі лічыцца Ян Давід Голанд. Але яго імя далася да “Чужога багацця...” — толькі сто гадоў таму. Невядома імя лібрэтыста, дзе і калі адбылася прэм’ера, дзе опера ставілася пазней. Каб паспрабаваць высветліць гэта, мы выправіліся ў вандроўку праз стагоддзі. Дзякуй Сявіву: без яго, без вольнага імгненнага доступу да раней цяжка дасяжных замежных архіўных і бібліятэчных сховішчаў справа магла б зацягнуцца на гады.

ЯК БРЭМНЕСКІЯ МУЗЫКАНТЫ

Сюжэт арыгінальнай оперы нескладаны. Галоўных герояў тры: Янак, Кася і яе бацька Чужапанак. Сацыяльны статус хлопца не зусім уямыны. Вядома, што ён чалавек спрытны і дасведчаны ў “чарадзеі” і “чараўніцтве”. Кася і Янак кахаюць адно аднаго, але бацька супраць іх шчасця. І каб пераканаць Чужапанак, што Янак як заць — “тое, што трэба”, юнак разыгрывае спектакль, дзе бярэ на сябе

дзе ролі. У першай ён — Чараўнік, які насылае на будучага свёра хтанічныя сілы. Бо той, падбухтораны Янкам, адправіўся ў лес шукаць “чараўніцкі скарб”. У другой ролі Янак — пераможца над сіламі цемры. Напрыканцы оперы ён атрымаў руку Касі. Усё шчасліва і ўсе спяваюць пра тое, што “чужое багацце нікому не на карысць”.

Зразумела, музыказнаўцы знайшлі іншыя паралелі. Прыкладам, ёсць падобенства з операмі “Вясковы чараўнік” Жан-Жака Русо і “Ашчасліва-леная галечка” (музыка Мацея Каменскага, лібрэта Войцеха Багуслаўскага паводле п’есы Францішка Багамольца).

У 2009-м на сталічнай сцэне была пастаўлена пераствораная опера, у якой сёбе-тое падверглася зменам. Янак стаў артыстам тэатра пры двары Радзівілаў у Нясвіжы. Чужапанак — заможны гаспадар. З’явіліся новыя дзейныя асобы — слуга Чужапанка і балетмайстар (ён жа “Усходні маг”), які працуе ў тэатры. Ды яшчэ цэлая суполка “артыстаў Нясвіжскага тэатра”, якія шмат спяваюць і танцуюць. З невядомага раней раёна Рэчы Паспалітай дзея перанеслася ў Нясвіж. Чужапанак цяпер шукае не “закляты скарб”, а “страчаны радзівілаўскі”. Пры гэтым з арыгінальнага тэксту пры рэканструкцыі нешта і знікла. Да лібрэта мы яшчэ вернемся. А пакуль...

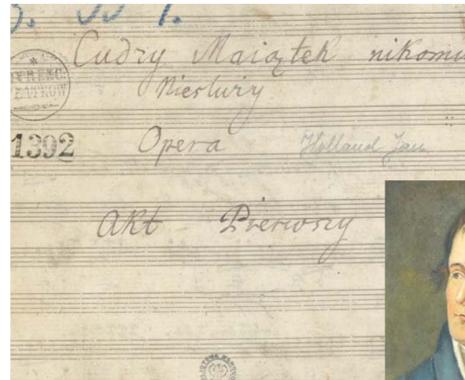
ВЫКЛІКАЮЦА СВЕДКІ

У 1820-м польскі кампазітар Караль Курпінскі (1785—1857) пачынае выдаваць “Музычны штотыднёвік”. Напрыканцы яго года ў друку з’яўляецца артыкул са шматгабальнай назвай — “Спіс усіх опер, што граліся на польскай мове у Варшаўскім тэатрах ад стварэння польскай сцэны да кастрычніка 1820 года” (гл. “МШ” № 26). Спіс уключаў 200 опер. Многія з іх былі створаныя замежнымі аўтарамі (французамі, італьянцамі, немцамі) і таму ставіліся ў перакладзе. Але былі і арыгінальныя, мясцовыя спектаклі. Праўда, і тут не абышлася без замежнікаў, бо сваіх калараў не хапала. Размешчаны найменні ў храналагічным парадку (ад 1778 года). Для беларускіх даследчыкаў спіс мае вялікую каштоўнасць. У ім нямаюць пазіцыі, за якімі выяўляюцца нашы землякі або людзі, лёсам знітаваныя з беларускай зямлёй, — віцэбанан Францішак Багамольца, палачанін Францішак Князьнін, князь Машей Радзівіл, слонімска і нясвіжска капельмайстар Аляксандра Данзі (памылкова запісаны як Данзі), Юльян Нямецвіч з Берасцейшчыны, сям’яны ўраджэнец Падляшша — Людвік Асін-

скі і Людвік Дмушэўскі, а таксама знакамты тэатрал Людвік Перажынскі (некалькі разоў кіраваў тэатральнай трупай у Нясвіжы, быў ашуканы князем Каралем Радзівілам Панае Каханку. Яны выступаюць як аўтары тэксту або перакладчыкі артыкула са шматгабальнай назвай — “Спіс усіх опер, што граліся на польскай мове у Варшаўскім тэатрах ад стварэння польскай сцэны да кастрычніка 1820 года” (гл. “МШ” № 26). Спіс уключаў 200 опер. Многія з іх былі створаныя замежнымі аўтарамі (французамі, італьянцамі, немцамі) і таму ставіліся ў перакладзе. Але былі і арыгінальныя, мясцовыя спектаклі. Праўда, і тут не абышлася без замежнікаў, бо сваіх калараў не хапала. Размешчаны найменні ў храналагічным парадку (ад 1778 года). Для беларускіх даследчыкаў спіс мае вялікую каштоўнасць. У ім нямаюць пазіцыі, за якімі выяўляюцца нашы землякі або людзі, лёсам знітаваныя з беларускай зямлёй, — віцэбанан Францішак Багамольца, палачанін Францішак Князьнін, князь Машей Радзівіл, слонімска і нясвіжска капельмайстар Аляксандра Данзі (памылкова запісаны як Данзі), Юльян Нямецвіч з Берасцейшчыны, сям’яны ўраджэнец Падляшша — Людвік Асін-

скі і Людвік Дмушэўскі, а таксама знакамты тэатрал Людвік Перажынскі (некалькі разоў кіраваў тэатральнай трупай у Нясвіжы, быў ашуканы князем Каралем Радзівілам Панае Каханку. Яны выступаюць як аўтары тэксту або перакладчыкі артыкула са шматгабальнай назвай — “Спіс усіх опер, што граліся на польскай мове у Варшаўскім тэатрах ад стварэння польскай сцэны да кастрычніка 1820 года” (гл. “МШ” № 26). Спіс уключаў 200 опер. Многія з іх былі створаныя замежнымі аўтарамі (французамі, італьянцамі, немцамі) і таму ставіліся ў перакладзе. Але былі і арыгінальныя, мясцовыя спектаклі. Праўда, і тут не абышлася без замежнікаў, бо сваіх калараў не хапала. Размешчаны найменні ў храналагічным парадку (ад 1778 года). Для беларускіх даследчыкаў спіс мае вялікую каштоўнасць. У ім нямаюць пазіцыі, за якімі выяўляюцца нашы землякі або людзі, лёсам знітаваныя з беларускай зямлёй, — віцэбанан Францішак Багамольца, палачанін Францішак Князьнін, князь Машей Радзівіл, слонімска і нясвіжска капельмайстар Аляксандра Данзі (памылкова запісаны як Данзі), Юльян Нямецвіч з Берасцейшчыны, сям’яны ўраджэнец Падляшша — Людвік Асін-

скі і Людвік Дмушэўскі, а таксама знакамты тэатрал Людвік Перажынскі (некалькі разоў кіраваў тэатральнай трупай у Нясвіжы, быў ашуканы князем Каралем Радзівілам Панае Каханку. Яны выступаюць як аўтары тэксту або перакладчыкі артыкула са шматгабальнай назвай — “Спіс усіх опер, што граліся на польскай мове у Варшаўскім тэатрах ад стварэння польскай сцэны да кастрычніка 1820 года” (гл. “МШ” № 26). Спіс уключаў 200 опер. Многія з іх былі створаныя замежнымі аўтарамі (французамі, італьянцамі, немцамі) і таму ставіліся ў перакладзе. Але былі і арыгінальныя, мясцовыя спектаклі. Праўда, і тут не абышлася без замежнікаў, бо сваіх калараў не хапала. Размешчаны найменні ў храналагічным парадку (ад 1778 года). Для беларускіх даследчыкаў спіс мае вялікую каштоўнасць. У ім нямаюць пазіцыі, за якімі выяўляюцца нашы землякі або людзі, лёсам знітаваныя з беларускай зямлёй, — віцэбанан Францішак Багамольца, палачанін Францішак Князьнін, князь Машей Радзівіл, слонімска і нясвіжска капельмайстар Аляксандра Данзі (памылкова запісаны як Данзі), Юльян Нямецвіч з Берасцейшчыны, сям’яны ўраджэнец Падляшша — Людвік Асін-

Рукапіс рэпетыторыя “Чужога багацця” (каля 1797 г.)

Войцех Рагоўскі (?). Партрэт Войцеха Багуслаўскага

адразу разгледзеў у Дмушэўскім талент і прапанаваў далучыцца да сваёй трупы. Так, у 1800-м учарашні “рэкрут” аказаўся сярод акцёраў. Неўзабаве з “юнгі” ён выбываецца ў першы асобы трупы, пачынае шмат пісаць (некалькі яго твораў па сёння ставіцца на сцэне). У 1829-м, пасля скону Багуслаўскага, Дмушэўскі ўзначальвае тэатр.

Іншымі словамі, для складання спіса Людвік Дмушэўскі меў грунтоўную базу (тэатральны архіў і жывыя сведкі падзей).

Цікава, што Войцех Багуслаўскі, які, безумоўна, кансультаваў напегу, не аспрэчыў аўтарства “Агаткі” (Данзі-Данзі). Але, пішучы свае ўспаміны, згадаў, што ставіў “Агатку” у Львове ў 1796-м з музыкай Голанда. Як вядома, гэта была спрошчаная версія, з трохактовай яна стала двухактовай, змянілі тэкст і назва. Ад таго часу опера ставілася на сцэне як “Пан добры бацька падданых” — і ад таго часу па свеце панеслася навіна, што музыку да “Агаткі” (арыгінальнай, трохактовай) насамрэч напісаў Ян Давід Голанд.

Дарэчы, у XX стагоддзі аўтараў “Цыганкі” і “Рэкрута” даследчыкі знайшлі. Першая опера была створана ў 1753-м (арыгінальная назва “Lazingaga”, аўтар Рынальды дзі Капуя). Другая — у 1762-м (“Lemilicpen”, яе аўтары неапітаны — паэт і лібрэтыст Джэнара Федэрыка і кампазітар Эджыджыа Дуні).

ДРУГІ ВІДАВОЧНІК — КАРАСОЎСКІ

У 1859-м кампазітар і музычны крытык Маўрыцы Карасоўскі (1823—1892) друкуе “Гістарычныя нарысы польскай оперы”, у якім спіс Дмушэўскага дапоўнены новымі звесткамі і даведзены да 1859 года. У прадмове аўтар трохі пакрытыкаваў працу папярэдняга, маўляў, той не заўсёды дакладны, але праўкі ў змест, шануючы папярэдняга, уносіць не стаў. Заўвагі ён змясціў унізе старонкі. Праўда, і на гэты раз “Чужое багацце...” “Чыганка” і “Рэкрут” засталіся без аўтараў. Да “Агаткі” ж Карасоўскі дадаў вялікі каментарый. Ён ніяк не мог зразумець, як нямецкі кампазітар

Данзі (Франц Данзі, 1763—1826) мог быць аўтарам музыкі да оперы, бо польскай мовы не ведаў і ў Рэчы Паспалітай не быў. А загвадка тут у памылцы друку, якую дапусціў Дмушэўскі: замест “Danesi” напісаў “Danzi”. Аляксандра Данзі — рымскі кампазітар і музыкант. Яшчэ да 1775-га ён трапіў у Львоў, у 1775-м — у Варшаву, а з 1775 па 1785-ы быў надворным капельмайстарам спярша ў вялікага гетмана літоўскага Міхала Казіміра Агінскага ў Слоніме, потым у віленскага ваяводы Карала Станіслава Радзівіла Панае Каханку ў Нясвіжы. Уласна ён і напісаў музыку да трохактавай “Агаткі, або Прыезд Пана”, што ставілася 17 верасня 1784 года ў Нясвіжы, а з 1785-га ў Варшаве ды іншых мясцінах. Нямецкі кампазітар і музыкант Ёган (Ян) Давід Голанд (1746—1827), якому прыпісалі аўтарства “Агаткі”, з’явіўся ў Рэчы Паспалітай у другой палове 1782-га. Польскай мовай, падаецца, не валодаў, бо пісаў лісты па-нямецку і падпісваўся заўсёды па-нямецку (Johann David Holland). Ён мог быць (гэта толькі версія) аўтарам музыкі да двухактовай, значна спрошчанай версіі “Агаткі” Войцеха Багуслаўскага.

Цікава атрымаецца. Людзі, якія мелі доступ да архіваў і якія маглі паразмаўляць са сведкамі пастановак “Чужога багацця...”, так і не знайшлі сведчанні пра яе стваральнікаў. Нічога не сказаў у абарону аўтарства і Голанд, які ў гэты час жыў у Вільні. Ён увогуле нідзе і ніколі, наколькі вядома, не выказаўся наконт аўтарства оперы, што прыпісвалі яму, — “Чужога багацця...”, “Агаткі” і “Войта паселішча ў Альбе”.

ТРЭЦІ СВЕДКА — ТРОЦКІ

Уладзіслаў фон Троцкі. У 1867-м у Лейпцыгу ён надрукаваў нарыс “Развіццё тэатра ў Польшчы” з ужо вядомым нам спісам. Месцы стваральнікаў “Чужога багацця...” і на гэты раз засталіся незанятымі. А вось пра тое, калі опера знайшла сваіх аўтараў, праўдзівых або прыёмных, мы распавядзем у наступнай частцы.

Працяг будзе...

Зміцер ЮРКЕВІЧ
Фота аўтара

Акрыленыя Перамогай

Ліпень для беларусаў — месяц асаблівы. У яго трэці дзень мы адзначаем свята незалежнасці, згадваючы тых, хто даў нам гэтую магчымасць, нярэдка коштам свайго жыцця. Ушанаваць іх светлую памяць закліканы і сучасныя творы мастацтва.

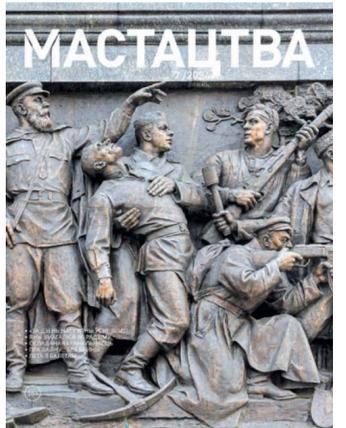
■ Сёмы нумар часопіса “Мастацтва” адкрывае аўтарская рубрыка Барыса Крэпака “Яны змагаліся за Радзіму”. Мастацтвазнаўца працягвае разказваць пра твораў — удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны. Гэтым разам яго героямі сталі мастакі, уганараваныя званнем “народны”.

■ Беларускі саюз мастакоў цягам гэтага года рэалізуе маштабны праект “Колеры Вялікай Перамогі”. Мастацтвазнаўца Наталля Шаранговіч не толькі расказала пра асноўныя яго этапы, але і запрасіла твораў падзяліцца, чаму яны звярнуліся менавіта да такіх вобразаў.

■ Дзякуючы намаганням мастацтвазнаўцы Надзеі Усавай мы можам прасачыць біяграфію мастака-графіка Мікалая Малевіча, які добраахвотнікам пайшоў на фронт і загінуў у 1944 годзе.

■ Аглядальнік Надзея Бунцэвіч аналізуе пастаноўкі, паказаныя на II Рэспубліканскім фестывалі спектакляў ваенна-патрыятычнай тэматыкі “Перамога”.

■ Вашай увазе некалькі рэцэнзій на прэм’еры, што адбыліся апошнім часам у тэатрах краіны і ў якіх так ці інакш гучыць тэма вайны. Надзея Бунцэвіч раіць не пакінуць без увагі спектакль “Чалавек, заставайся чалавекам!” паводле В. Быкава ў Магілёўскім абласным тэатры лялек. Яўгенія Бачыла запрашае ў Тэатр-студыю кінаакцёра на “Радавах” А. Дударова. Юрый Іваноўскі перакананы, што гледача не пакіне аб’якавым спектакль “Саня, Ваня, з імі Рымас” паводле У. Гуркіна, увабодны ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Якуба Коласа.

■ Аляксей Замкоўскі пагаварыў з актрысай Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа Зінаідай Гурбо пра жыццё, аддаленае адной сцэне, і любімыя ролі.

■ Надзея Бунцэвіч наведла мюзікл Глеба Матвейчука “Небяспечныя сувязі”, пастаўлены ў Беларускай дзяржаўнай акадэмічным музычным тэатры, і лічыць яго найлепшым з замежных у бягучым рэпертуары.

■ Стужка “Праз могілкі”, знятая ў 1964-м Віктарам Туравым, стала дыпломнай работай рэжысёра. А ў 1994-м па рашэнні ЮНЕСКО карціна увайшла ў спіс найлепшых фільмаў свету. Паглядзім яе разам з кіназнаўцай Наталляй Сцяжко.

■ Юрый Караваеў служыць у Вялікім тэатры з 2022 года. За гэты час ён здзейсніў тры спектаклі. Вольга Савіцкая гутарыць з маэстра аб прафесіі, інтэлекце і пастаноўках.

■ Сёлета фестываль “Балетнае лета ў Вялікім” адзначыў дзясяцігоддзе. З адметнасцю юбілейнага форуму знаёміць Надзея Бунцэвіч.

Ідзе падпіска на II паўгоддзе 2024 года

Газета “Культура”		Часопіс “Мастацтва”	
Індывідуальны 63875 1 мес. — 15,49 руб.	Ведамасны 638752 1 мес. — 25,04 руб.	Індывідуальны 74958 1 мес. — 20,84 руб.	Ведамасны 749582 1 мес. — 40,84 руб.
Ільготны (для ўрадавых асоб, якія афармляюць падпіску на адрас сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў) 63879 1 мес. — 17,38 руб.	Ільготны (для ўрадавых асоб, якія афармляюць падпіску на адрас сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў) 74986 1 мес. — 22,97 руб.	Ільготны (для ўрадавых асоб, якія афармляюць падпіску на адрас сваіх супрацоўнікаў і пенсіянераў) 74986 1 мес. — 22,97 руб.	
Індывідуальны 63874 1 мес. — 33,02 руб.		Ведамасны 638742 1 мес. — 59,76 руб.	

Газета “Культура” + часопіс “Мастацтва”. Камплект

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь
аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.
Тэлефоны: **8 017 3970163**,
8 025 6677819.

**МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ
ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР**

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Французская камедыя ў 2 дзеях **“Сем жанчын на шыі” (16+)**. 17 ліпеня ў 18.30.
- Медыйны спектакль **“Жаніцьба. Фантасмагорыя” (12+)**. Прэмера. 18 ліпеня ў 18.30.
- Гісторыя прывязанасці ў 1 дзеі **“Прышоў мужчына да жанчыны” (18+)**. 19 ліпеня ў 18.30.
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях **“Я бяру гэтага хлопца” (16+)**. 20 ліпеня ў 18.30
- Памылка доступу ў 1 дзеі **“Гэта ўсё яна” (18+)**. 21 ліпеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Як Кашчэй Бессмяротны з Васілісай ажаніўся” (6+)**. 21 ліпеня ў 12.00.

УНП 700184039

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-
КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
“НЯСВІЖ”**

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль**
- Тэатралізаваная экскурсія **“Таямніцы палацавых прыёмаў”**. 20 ліпеня з 13.00.
 - Фэстываль хрысціянскага мастацтва **“Нясвіж Хрыстоў запрашае”**. Цэнтральны двор Палацавага ансамбля. 21 ліпеня ў 19.00.
 - Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. Да 31 ліпеня.
 - Часовая экспазіцыя **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
 - Выставачны праект **“Прыгажосць і мода. XIX–XXI стагоддзі”**. Да 20 кастрычніка.
 - Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
 - Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
 - Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
 - Виртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
 - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

**Інфармацыйна-касаваы цэнтр
(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)**

- Часовая экспазіцыя твораў сучаснага мастака Маргарыты Маніс “Мінск у Нясвіжы”. Да 9 кастрычніка.

**Адзел экскурсійнай, культурнай і навуковай дзейнасці
“Палацавы ансамбль”
(г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2)**

- Часовая экспазіцыя **“Палкаводцы Вялікай Перамогі: аперацыя Баграціён”**, прадстаўленая ВТБ Банк. Да 3 жніўня.
- **Выстава карт са збору Беларускага геаграфічнага таварыства і геадэзічных прыбораў з калекцыі кампаніі “Геакарт”**. Да 14 жніўня.

**Архітэктурны помнік “Слуцкая брама”
(г. Нясвіж, вул. Слуцкая)**

- Часовая экспазіцыя **“Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва”** з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

**Ратуша
(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**

- Фотадакументальная часовая экспазіцыя **“Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі”**, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 31 ліпеня.

**Пастаянныя экспазіцыі
• “Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**

- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Жарт у 2 дзеях паводле беларускай народнай казкі **“Піліпка і Ведзьма” (5+)**. Фае тэатра. 22 ліпеня 10.30.

УНП 300001869

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава фатаграфій, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.** Інфармацыйна-касаваыя залы. Да 20 ліпеня.
- Касцюміраваная выстава **“Гісторыя ў асобах”** Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыгі Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асаблівасці жаночага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

**БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ**

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **“Мы набліжались Перамогу”**. Сумесны выставачны праект з дзяржаўным прадпрыемствам “Белгеддзія”.
- Часовая экспазіцыя **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
- У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне экспазіцыі музея.
- Інтэрактыўная праграма **“Салдаты неба”**. Пляцоўка самалёта Лі-2. Запісацца можна па тэлефоне 8 017 2030792. **Праграма праводзіцца па нядзелях да верасня.** Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Выстава народнага мастака СССР Аляксандра Шылава **“Аляксандр Шылаў. Жывапіс”**. Да 29 ліпеня.
- Персанальная выстава **“Прастора святла і колеру: акварэль”** Яўгена Мікалаевіча Саковіча – члена Беларускага саюза мастакоў, заслужанага настаўніка Рэспублікі Беларусь, уладальніка ордэна Кірылы Тураўскага Беларускай праваслаўнай царквы. Да 4 жніўня.
- Экспазіцыя **“Мікола Бушчык. Жарсць колеру”**. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 4. Да 11 жніўня.
- Экспазіцыя **“Ю. Пэн, Я. Кругер. Мастацкія школы Беларусі”**. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 3, залы 1 і 2. Да 18 жніўня.
- Экскурсіі: **“Самыя-самыя...” (6+)**, **“Якога колеру зіма?” (6+)**, **“Казкі Усходу” (10+)**, **“Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+)**, **“Партрэты даўнія мінулых пакаленняў...” (10+)**, **“Пяць моў кахання” (16+)**, **“Жаночы партрэт” (16+)**, **“Мінск у музеі” (16+)**. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

**МУЗЕЙ
В. К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ**

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203,
8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
- Art-lectorium **“Зразумелае мастацтва”**. Праводзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ
ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ
(КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА).
Выдаецца на беларускай
мове.

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне
№ 637, выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
“КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар —
КУЗНЯЦОВА
Наталля Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”:

Галоўны рэдактар —
КУЗНЯЦОВА

Наталля Васільеўна.

Намеснік галоўнага
рэдактара —

ШЧУРОК Жанна Генадзьеўна.

Адказны сакратар —
Галіна МАЛІНОУСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў —
Віктар ГАУРЬШ,
Данііл ШЭЙКА.

Аглядальнікі рэдакцыі —
Яўгенія ГАБЕЦ,
Антон РУДАК,
Ганна САКАЛОВА,
Ілья СВІРЫН,
Святлана ЧЭКАЛАВА,
Зміцер ЮРКЕВІЧ,
Настасся ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурныя —
Мацвей ЗАЙЦАЎ,
Лідзія НАЛІЎКА.
Рэдактар мастацкі —
Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013,
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісныя індэкссы:
63875, 638752, 63879.
Ільготныя на паўгоддзе:
63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета “Культура”
і часопіс “Мастацтва”):
63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт —
па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах
рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць
прозвішча, поўнасю імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар, дату выдачы,
кім і калі выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за какладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 18.07.2024
у 16.00. Замова № 1515.
Наклад 3554.

Рэспубліканскае ўнітарнае
прадпрыемства “Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»”.
220013, г. Мінск,
праспект Незалежнасці, 79/1.
ЛП № 3820000007667
ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2024.